

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

AUTOR POSUZOVANÉ PRÁCE: **Sergej Vasylenko**

NÁZEV PRÁCE: **NEDESTRUKTIVNÍ VÝZKUM VESNICE SMRKOVEC (SCHÖNFICHT) ZANIKLÉ PO ROCE 1945**

TYP PRÁCE: **bakalářská**

AUTOR POSUDKU: **Mgr. et Mgr. Michal Preusz, Ph.D.**

TYP POSUDKU: **oponent**

KRITÉRIA HODNOCENÍ

1. Bylo splněno zadání práce? **dobře**
2. Využití dostupných informací k tématu: **dobře**
3. Formální aspekty práce (rozsah, gramatika, úprava): **velmi dobře**
4. Strukturování práce: **výborně**
5. Užívání odborné terminologie a stylistiky: **dobře**
6. Úroveň analýzy a syntézy dat, výběr a použití vhodných metod: **dobře**
7. Byly vyčerpány hlavní problémy tématu? **dobře**
8. Zaujal student vlastní stanovisko a jak je argumentačně podpořil? **dobře**

Návrh výsledné klasifikace: dobře

Stručné zdůvodnění celkového hodnocení: POSUDEK

Předložená archeologická bakalářská práce, která se odkazuje k teoretickým konceptům archeologie 20. století (současnosti, modernity), směřuje do perspektivního badatelského tématu, jímž jsou zaniklé vesnice českého pohraničí po roce 1945. Do tohoto globálního problému, přispěl autor S. Vasylenko svou lokálně zaměřenou bakalářskou prací s názvem Archeologie vesnice Smrkovec zaniklé po roce 1945 a uvedl čtenáře do problematiky venkovského osídlení Slavkovského lesa. Chvályhodně se pokusil představit základní historické informace o vsi na základě rešerše regionální literatury, dostupné mapové podklady

a přinést vlastní archeologickou reflexi současného stavu lokality a jejích komponent, přičemž se zaměřil na jejich vyhledání v terénu, dokumentaci a posouzení transformací souvisejících se zánikem vsi a dalším využíváním lokality až do současnosti. Práce má své kvality, mezi které patří přehledné rozčlenění do kapitol, poměrně čtivý text, kvalitní fotografie z terénu. Kvalitu práce snižuje několik faktorů, které vyplývají z podcenění časové délky rešerše historických pramenů, terénních prospekcií, dokumentace reliktních, syntézy archeologických a historických dat a jejich zpracování v geografickém informačním systému. Tomu pak do značné míry odpovídají interpretace v bakalářské práci. Pozastavím se u jednotlivých nedostatků:

Historické prameny a jejich kritika: Historie obce se opírá o díla Urbana (1894), Sedláčka (1908), Gnirse (1932) a článek Berana (1996). Není reflektována další regionální německá literatura, ač je k ní v textu vzdáleně odkazováno (jako např. Weidl – Urban – Hammer 1896, 581-585). Bez povšimnutí stojí studie např. Z. Buchteleho, který je amatérským archeologem a věnoval lokalitě Smrkovec svou pozornost.

Autorovi bakalářské práce není vlastní kritické hodnocení starší regionální literatury, to se projevuje v přejímání zastaralých, často hovorových termínů a počestěných jmen osobností německého původu do textu (Jarolým Šlik – Jeroným II. Šlik). Problematické je také kombinování německých a českých jmen v textu (Jiří Karel František Metternich, Wohard Planker von Kunsperk a dále zazní město Kynšperk, jednou se odvolává na faráře Bedřicha, poté na Fridricha (jde o tutéž osobu), odvolává se na Jakuba z řezenské diecéze a posléze Jakoba (opět tentýž historický aktér)). Pozor si musí dávat na velká či malá písmena v tituluře osobností (např. malé „c“ v „císař Rudolf II.“) a správně by měl uvádět u osobností i jejich celé jméno, rodové jméno či predikát (Rudolf II. Habsburský, Jan Filip Husmann z Namedy aj.). Velká a malá písmena dělají neplech u řádových domů (jezuitský klášter v Chebu), vojenských uskupení (Wehrmacht). Nekritické přejímání ze starší literatury se bohužel projevuje i v odborných termínech, kdy se například zmiňuje k roku 1355 o presbyteriánu Jakobovi z řezenské diecéze, ač presbyteriánství vyrostlo z reformního kalvinismu v druhé polovině 16. století (presbyter = starší). Udržet faráře po třicetileté válce v horské chladné oblasti nebylo jistojistě zapříčiněno počasím, nýbrž početním stavem a finančním úpadkem katolické církve v Čechách. Dále argumentuje, že v roce 1848 odmítla obec robotu, což však souvisí se zrušením roboty v celých Čechách atd.

Mapové podklady: Za mapové podklady pro výzkum vesnice byly zvoleny velké volně dostupné mapy z počátku 18. až 19. století. Nebyl proveden detailnější průzkum regionálních historických archivů, v nichž by se mohly nacházet mapy panství či detailnější lokální plánky

místních písmáků (zpravidla z konce 19. a počátku 20. století) apod. Využil plánek z německé vlastivědy „Marienbad Stadt und Land“ z roku 1977, který má však i legendu, v níž jsou k jednotlivým čp. uvedena jména osadníků. To dovoluje jednotlivé usedlosti (jejich relikty) přisoudit jednotlivým vlastníkům a patrně při hlubší analýze pramenů dojít k interpretaci povolání v jednotlivých domech atd.

Terénní prospekce: Autorova práce je výsledkem povrchových průzkumů v areálu vesnice, přičemž se zaměřil výhradně na dokumentaci reliktních zdemolovaných budov v intravilánu vsi. Stranou pozornosti ponechal extravilán vsi, ať už jde např. o plužiny, relikty těžby, relikty raketové základny Kozák protivzdušné obrany státu (PVOS), pily, myslivny, mlýny vysunuté mimo vnitřní areál vsi (Grundmühle 1 km jižně od obce; Moorlohe 1 km severozápadně; mlýny Mühlpenit 1 km severně). Všechny tyto objekty náleží do jednoho a téhož katastru zkoumané obce a tvoří nedílnou součást minulosti tohoto sídelního celku ať už před jeho zánikem či potom. Výsledná interpretace zvoleného lidarového náhledu není zcela dotažená dokonce, neboť na snímku se nachází několik reliktních, které nejsou interpretovány (např. bunkry, plužiny, které očividně utíkají ze zvoleného lidarového snímku, protože katastr vsi byl větší než zvolený snímek). Na první pohled z bakalářské práce vyplývá, že autor měl jako začátečník v oboru strávit v terénu mnohem víc času. Je s podivem, že vynechal například dokumentaci reliktních zaniklých mlýnů, načrtnutých regionálním písmákem Z. Buchtelem, které jsou snadno dostupné na internetu. Ten dokonce reflektoval půdorysy mlýnů a připomněl existenci reliktních těžeb stříbra a cínu, snad již ze 14. století, bezpochyby z 16. a 17. století a drobností z 19. století.

Autor bakalářské práce správně informuje, že nelze vyloučit vznik původní vesnice podél silnice, jako tomu je u jiných vsí v oblasti, avšak Smrkovec je charakteristický koncentrací budov kolem kostela a může být s obcí Vranov patrně jednou z mála okrouhlic v oblasti. Jelikož kostel pochází z poloviny 14. století, patrně bude stát v centru vsi a jádro vsi vznikalo kolem něj. V textu se detailněji autor věnuje cestám a významným stavbám, zejména zmiňuje kostel sv. Václava, faru a školu. Pozornost je věnována také hřbitovu, přičemž byly vyfotografovány vybrané náhrobky. Domnívám se, že dokumentace a rozbor náhrobků na povrchu areálu by v případě vesnic zaniklých po roce 1945 mohla být součástí kvalifikačních prací, neboť náhrobky mají vysokou vypovídací schopnost o místní populaci a ostatně mohou doplnit informace k náhrobkům z kostela sv. Václava, které jsou popisovány A. Gnirsem. Geodeticko-topografické vyhodnocení: Pakliže se pozastavím u problematiky zpracování dat, je zřejmé že lidarová data byla tvořena v geodetickém softwaru, bohužel výsledné vizualizace propojující lidarové snímky a výsledky povrchové prospekce nikoliv. Polohopis autorovi

očividně dělá mírné problémy, neboť pro výslednou vizualizaci terénních dat nezvolil geodetické softwary (např. ArcMap) a pracoval pouze s programy na úpravu obrazového materiálu (např. balíček Adobe). To autorovi pochopitelně neumožňuje nejen měřit rozměry jednotlivých reliktních budov, ale ani tvořit jakékoliv složitější prostorové analýzy. V tomto bodě je zapotřebí upozornit, že autor by měl v magisterském studiu velmi zapracovat na svém rozvoji v oblasti používání geografických informačních systémů a zaměřování pomocí GPS či totální stanice.

Jazykové hledisko: Jazyková stránka bakalářské práce je chvalitebná. Autor si musí více hlídat koncovky slov a vyvarovat se v odborném textu „mykání“, kdy se obrací ke čtenáři (např. najdeme, ač práci vypracoval on sám).

Citace a literatura: Kvalitu práce ubírá několik nepřesností v citačním aparátu, kdy není dodržena ucelená citační norma dle českých vědeckých archeologických časopisů (např. u monografií jsou zbytečně uvedena nakladatelství, stránky předchází místu vydání apod.). V oblasti odkazů chybí například literatura týkající se obecně novověkých mapových děl, které autor práce hojně využíval (např. práce Evy Semotanové). Zcela chybí jakékoliv odkazy na autentické historické písemné prameny, ač jsou některé online na internetu, což by případného čtenáře mohlo navést k hlubšímu studiu lokality (dohledal jsem například matriku z let 1569 až 1621, urbář z roku 1588 Velkostatku Lázně Kynžvart atd.). Za velkou závadu bakalářské práce považuji, že autor vůbec nevyužil web www.hamelika.wz.cz, kde se nachází téměř celý seznam české a německé literatury o zaniklé vsi, mnohem detailnější rozbor historie obce, zároveň rozbor některých reliktních a nálezů. Stačilo by si zadat slovo Smrkovec či Schönficht do vyhledávače. Vedle autorem naznačeného vývoje výzkumu zaniklých vsí po roce 1945 v Novohradských Horách a na Tachovsku by bylo žádoucí také reflektovat další archeologickou literaturu a výzkumy týkající se přímo oblasti Slavkovského lesa, zejména když se 16 km od Smrkovce nachází Lauterbach, který zkoumá NPÚ v Lokti (www.lauterbach.terra-incognita.cz).

DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY K OBHAJOBĚ (nepovinné):

- 1) Reflektují dějiny obce nějaké německé archivní písemné či orální prameny? Kde se lze s těmito prameny seznámit?
- 2) Jaký význam měl extravilán pro chod vesnice a každodenní život jejích obyvatel? Co lze v okolí vsi Smrkovec pozorovat?

- 3) Do jaké míry byly areály vystěhovaných vsí zapojeny po roce 1945 do vojenských cvičení či obrany státní hranice a jak lze tuto problematiku archeologicky zkoumat?
- 4) Jaký je současný stav a perspektivy archeologického výzkumu zaniklých vsí po roce 1945 ve Slavkovském lese?

DATUM: 18.05.2018

PODPIS:

